

[**<< zurück blättern vor >>**](#)

GIERADA subst. f., ab 1449; auch *gerada, gierda, groda*;
'Haushaltsgegenstand; Aussteuer; Hinterlassenschaft eines Verstorbenen' –
'sprzęt użytkowy; wyprawa ślubna; przedmioty pozostałe po zmarłym':
1449 AcPosn I 155, STP *Pro omni suppellectilli al. groda per mortem dicte Katherine ad eos devoluti legittime.* o 1473 AcPosn II 37, STP *De paraffernalibus rebus al. grodq.* o 1500 OrtMac 69, STP *Gyeszcze o thymze, gyeradzye, czo k themu szlusza [...] thakye rzeczy, czo nyewyasthy pozwyawa, tho moze bycz szwano gerade, szlowye nyewyesczye rzeczy podlug prawa.* o 1500 OrtMac 53, STP *Po gyego szmyerczy maya zoszthac wszyszthk nyewyesczye rzeczy, czo gym po nyemeczku dzyeza gerade.* o 1500 OrtMac 68, STP *Gyedna nyewyasztha przyszla przed gayny sząd szwem mazem rzekacz: Panye woyczye, ya thv stogą y wszdawam szwemu mazowy wszyczko, czokolwyek mam, bądź nyewyesczye rzeczy, szlowye gerade, bądź gynne rzeczy nyewyesczye, szlowye vngerade, bądź nad zyemya, bądź pod zyemya.* o 1501–1520 APrM, RECZEK *Dziewka wyposażona nie bierze gerady.* o 1559 GroicPorz gg3v, SPXVI *To też ofstrzegając / że śiostrá tá álbo przyrodzona / która tákową Gieradę będzie brać chciálá / Mężowi tey to umárley s tákowych rzeczy / ma zoftawić co Práwo obmawia.* o 1567 BielSat Ev, SPXVI *O Gierady domowe / zapiśne Wielkierze / Poydą gęste v prawá / s kálety Halerze.* o [LBel.] 1788 Dub.100 Zygm.Aug. 2, L *Hergwert (das Heergewette) i gierada, iuż nie mają być osobno wydzielone; jedno wszystek statek po zmarłym, bądź po mężczyznie albo białogłówie, ma iść w równy między potomki.* – (SŁA), STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL (prze. praw.), Sw (stp.). ♦ **Var:** *gerada* subst. f., [hapax] 1501–1520 APrM, RECZEK; *gierada* subst. f., 1500 OrtMac 69, STP o 1500 OrtMac 53, STP o 1500 OrtMac 68, STP o [LBel.] 1788 Dub.100 Zygm.Aug. 2, L – (SŁA), STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, Sw; *gierda* subst. f., [einzQu.] ca.1475 OrtBrRp 55 2, STP o ca.1475 OrtBrRp 54 4, STP – nur STP; *groda* subst. f., [LBel.] 1473 AcPosn II 37, STP – nur STP. ♦ **Etym:** 1) mnd. *gerade* subst. f. (n.), 'Frauengerät, bewegliche Sachen zum Gebrauch der Frauen', LEX. 2) md. *geráde* subst. f., 'weibliche Geräte und Kleider als Erbe', LEX. ♦ **Konk:** ↑*grat*. ♦ **Der:** *gieradny* adj., 1567 GroicTyt 4, SPXVI *Gieradny státek kthóryby ná syná wrównym džiale z śiostrą po mótcie pryszedł / ázaby Kšiąg nie spráwił.* Zuerst geb. L. ♦ Die polnischen Formen, die zunächst in der Übersetzung des Magdeburger Stadtrechts (*Ortyle*) um 1450 erscheinen, entstanden wohl nach dem schriftlichen deutschen Vorbild. Obwohl die Form *gerada* auch im lateinischen Text des Sachsenpiegels vorkommt (DU CANGE) und im polnischen Mittellatein seit 1380 KsgKaz p. 131, SŁŁACŚRW belegt ist, kann man wohl davon ausgehen, daß Groic[ki] Porz, SPXVI und Biel[ski] Sat Ev,

SPXVI die geltende polnische Form des Magdeburger Rechts übernehmen und das Wort nicht neu entlehnen. Nach GLOGER II, 184b scheint *gierada* eher das Wort der Bürgerlichen zu sein, während *szczebrzuch* und *ochędózka panieńska* dem gleichen Begriff im Wortschatz des Adels entsprach, vgl. auch ↑*hergiewet*. “Die Gerade war auf das Geltungsbereich des sächsischen Rechts beschränkt: Westfalen [...]”, die Lausitz, Schlesien, Brandenburg, Pommern [...]” (GRIMM). Die Variante *groda* (s.o.) dürfte dementsprechend auf ein süddt. *grade zurückgehen. ↑*grat*.

[« zurück blättern vor »](#)